

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 1 października 2018 r. po rozpatrzeniu wniosku z dnia 2 lipca 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił A. K. prawa do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W uzasadnieniu wskazano, iż zakład odmawia przyznania rekompensaty ponieważ wnioskodawczyni nie udokumentowała 15 letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach a jedynie 10 lat 9 miesięcy i 7 dni. Nie uznano za udokumentowany okresu wykazanego w świadectwie pracy w szczególnych warunkach z dnia 10.03.1994 r. ponieważ brak było określenia charakteru pracy zgodnego z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. na okres pracy od 1.10.1982 do 30.04.1992 r. /decyzja k. nienumerowana w aktach emerytalnych ZUS/

W dniu 18 października 2018 r. A. K. złożyła odwołanie od wskazanej decyzji podnosząc, że przez cały okres zatrudnienia od 1.10.1982 do 30.04.1992 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace związane ze szlifowaniem klejeniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skórzanego. Do jej obowiązków należało klejenie obuwia szlifowanie podeszew i wykończenie obuwia na stanowisku obuwnik w związku z tym jej zadanie przyznania rekompensaty jest uzasadnione. Podniosła, iż nie jest w stanie uzupełnić braków formalnych przedstawionego świadectwa pracy w szczególnych warunkach gdyż zakład pracy, które je wystawił został zlikwidowany. /odwołanie – k. 3/

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 14 listopada 2018 r. organ rentowy wniosł o jego oddalenie podnosząc, argumentację jak w zaskarżonej decyzji. /odpowiedź na odwołanie k. 4-5/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni A. K. (z domu P.) urodziła się (...)

/bezsporne/

W dniu 2 lipca 2018 r. A. K. złożyła wniosek o emeryturę z rekompensatą.

/wniosek – k. 1-6 akta ZUS/

Decyzją z dnia 1 października 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił A. K. prawa do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach zaliczono jedynie okres zatrudnienia od 3.01.1995 r. do 31.01.2006 r w Przedsiębiorstwie – Produkcyjno – Handlowo – Usługowym (...) w Ł. tj. 10 lat 9 miesięcy i 7 dni. / decyzja k. nienumerowana w aktach emerytalnych ZUS, bezsporne/

W okresie od 19.11.1979 do 4.05.1992 r. wnioskodawczyni była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy w Spółdzielni Pracy (...) na stanowisku obuwnik –montażysta. / świadectwo pracy k 4 akt kapitałowych ZUS/

Za okres zatrudnienia od 1.10.1982 do 30.04.1992 r. wskazany zakład pracy w dniu 10.03.1994 r. wystawił wnioskodawczyni świadectwo pracy w szczególnych warunkach w którym podano, iż w tym okresie w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała ona prace określone w wykazie A Dział VII poz. 14 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.03.1983 r. /Dz.U. Nr 8 poz. 43/ na stanowisku obuwnik wymienionym w Wykazie A Dział VII poz. 14 pkt 1 stanowiącego załącznik do Zarządzenia Ministra Przemysłu Lekkiego z dnia 30.06.1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu przemysłu lekkiego. /świadectwo pracy w warunkach szczególnych k. 6 akt emerytalnych ZUS/

We wskazanym okresie zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy wnioskodawczyni zajmowała się klejeniem podeszew, obcasów, podpodeszew, usztywniaczy do podeszew, czyszczeniem, klejeniem i wykańczaniem spodów do butów, tj. czynnościami niezbędnymi do klejenia obuwia. Wnioskodawczyni zajmowała się tylko takim klejeniem, które wykonywała na hali produkcyjnej. /zeznania świadka Z. B. protokół z rozprawy z dnia 26 lutego 2018 r. 00:13:21 -00:16:21 płyta CD k. 30, zeznania świadka Z. C. protokół z rozprawy z dnia 26 lutego 2018 r. 00:09:57 -00:13:21

płyta CD k. 30, zeznania wnioskodawczynie protokół z rozprawy z dnia 26 lutego 2018 r. 00:17:10 -00:17:38 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:01:40 – 00:07:28 płyta CD k. 30 /

W zakładzie pracy nie było przestojów. Wnioskodawczynie nie była też oddelegowywana do innej pracy. /zeznania świadka Z. C. protokół z rozprawy z dnia 26 lutego 2018 r. 00:09:57 -00:13:21 płyta CD k. 30 zeznania świadka Z. B. protokół z rozprawy z dnia 26 lutego 2018 r. 00:13:21 -00:16:21 płyta CD k. 30, zeznania wnioskodawczynie protokół z rozprawy z dnia 26 lutego 2018 r. 00:17:10 -00:17:38 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:01:40 – 00:07:28 płyta CD k. 30/

Za prace w szczególnych warunkach pracownicy, w tym wnioskodawczynie, dostawali napoje regeneracyjne – mleko. /zeznania świadka Z. B. protokół z rozprawy z dnia 26 lutego 2018 r. 00:13:21 -00:16:21 płyta CD k. 30, zeznania wnioskodawczynie protokół z rozprawy z dnia 26 lutego 2018 r. 00:17:10 -00:17:38 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:01:40 – 00:07:28 płyta CD k. 30 /

A. K. nie nabyła prawa do emerytury pomostowej ani prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w związku z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze./bezsporne/

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny dowodów

i zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne.

Zgodnie z art. 21 ust.1 ustawy o emeryturach pomostowych (tj. Dz. U. z 2017 r. , poz. 664) rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Stosownie do treści ust. 2 tego przepisu rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W myśl art. 23 ust.1 i 2 powołanej ustawy ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę; rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Celem rekompensaty, podobnie jak i emerytury pomostowej, jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych przy pracach w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W przypadku rekompensaty realizacja tego celu polega jednak nie na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, lecz na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego (zob. np. M. Zieleniecki, Komentarz do art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX/el. 2017; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 31.03.2016 r., III AUa 1899/15, LEX 2044406).

Przepisy art. 2 pkt 5 i art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych formułują dwie zasadnicze przesłanki nabycia prawa do rekompensaty, tj.:

- 1) nienabycie prawa do emerytury pomostowej,
- 2) osiągnięcie okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynoszącego co najmniej 15 lat.

Przesłanką negatywną zawartą w art.21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych jest nabycie prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Skoro zgodnie z art.23 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, a zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., za których były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 r., to warunek sformułowany w art. 21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z FUS obliczanej według formuły zdefiniowanego świadczenia. Analiza układu warunkującego prawo do emerytury pomostowej prowadzi do wniosku, że świadczenie to przysługuje tym pracownikom, którzy osiągnęli co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale nie nabyli prawa do emerytury pomostowej z powodu nieuznania ich pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

W przedmiotowej sprawie bezsporne jest, że odwołująca nie nabyła prawa do emerytury pomostowej ani prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w związku z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Stosownie natomiast do treści art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. , poz. 1383) za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Z kolei przepis art. 32 ust.4 stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust.2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, to jest na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 z późn. zm.).

Z §1 cytowanego rozporządzenia wynika, że jego treść stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wymienione w §4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia.

Przepis § 2 ust.1 rozporządzenia ustala, że za okresy uzasadniające nabycie prawa do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu uważa się okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

W niniejszym postępowaniu wnioskodawczyni domagała się ustalenia, że w okresie zatrudnienia od 1.10.1982 do 30.04.1992 r. w Spółdzielni Pracy (...), stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała pracę w warunkach szczególnych i tym samym spełnia warunki do przyznania rekompensaty.

Rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43) w § 2 ust. 2 zobowiązuje zakłady pracy do stwierdzenia okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wyłącznie na podstawie posiadanej dokumentacji.

Natomiast rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. 2011. 237.1412) określone zostały środki dowodowe, które powinny być dołączone do wniosku, stwierdzające okoliczności uzasadniające przyznanie tego świadczenia.

W myśl § 21-23 powołanego rozporządzenia środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia są pisemne zaświadczenia zakładów pracy, wydane na podstawie posiadanych dokumentów, oraz legitymacje ubezpieczeniowe,

a także inne dowody z przebiegu ubezpieczenia. W przypadku zaś ubiegania się pracownika o przyznanie emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnym charakterze, zaświadczenie zakładu pracy powinno stwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których jest uzależnione przyznanie takiej emerytury lub renty. Wyjątek od zasady ustalonej w powołanym przepisie jest zawarty w § 25 wymienionego rozporządzenia, który przewiduje, że okresy zatrudnienia mogą być udowodnione zeznaniami świadków, gdy zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy.

Tym samym brak świadectwa pracy wykonywanej w warunkach szczególnych lub wydanie świadectwa, które nie spełnia wymagań formalnych nie przekreśla ustalenia, że tego rodzaju praca była wykonywana. W szczególności ubezpieczony może wykazywać innymi środkami dowodowymi, że praca świadczona była w warunkach szczególnych. W postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych stosuje się bowiem te same reguły dowodzenia, jak w zwykłym procesie cywilnym. W szczególności zastosowanie mają art. 6 k.c., art. 232 k.p.c. Strony mają też prawo podważać moc dowodową dokumentów, w tym także świadectwa pracy, które jest dokumentem prywatnym i podlega ocenie przez sąd zgodnie z zasadami art. 233 § 1 k.p.c. W postępowaniu sądowym nie jest dopuszczalne oparcie się wyłącznie na zeznaniach świadków, w sytuacji, gdy z dokumentów wynikają okoliczności przeciwne./tak SA w Szczecinie w wyroku z dnia 20 lipca 2016 r, III AUa 690/15, LEX nr 2121869 /.

W sprawie o świadczenia z tytułu pracy w warunkach szczególnych, gdzie przedmiotem ustaleń sądu ma być charakter zatrudnienia, dokonywanie ustaleń stanu faktycznego odbywa się z reguły poprzez przeprowadzenie dowodów osobowych oraz - o ile to jest możliwe - dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach osobowych. Osobowe źródła dowodowe (w tym zarówno zeznania świadków, jak i strony procesowej) muszą być skonfrontowane z istniejącą dokumentacją i dopiero uzyskanie przekonania graniczącego z pewnością co do przebiegu zatrudnienia, może pozwolić na pozytywne rozstrzygnięcie o prawie do świadczeń. Ocena osobowych źródeł dowodowych musi być przy tym wolna od jakiegokolwiek dowolności, uwzględniając reguły logiki oraz zasady doświadczenia zawodowego./tak SA w Szczecinie w wyroku z dnia 27 października 2016 r III AUa 41/16 LEX nr 2151525/

Dla rozstrzygnięcia spornej kwestii zasadnym stało się zatem ustalenie czy praca wykonywana przez wnioskodawczynię w Spółdzielni Pracy (...) od 1.10.1982 do 30.04.1992 r. była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych, o jakich mowa w cytowanych wyżej przepisach.

Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011 r. I UK 393/10).

Analiza treści wykazu A do powołanego rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. wskazuje, że wymienione w pkt 14 działu VII (w przemyśle lekkim) prace związane ze szlifowaniem, klejeniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skórzanego, są pracami w szczególnych warunkach.

Pomocniczo wskazać należy, że w załączniku nr 1 do resortowego zarządzenia nr 19 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z 6.08.1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego /Dz.U. MG 1983 nr 1 poz 2/ w Dziale VII w przemyśle lekkim pod poz. 14 wymienione są prace związane ze szlifowaniem, klejeniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skórzanego w punkcie 2 wymienia stanowisko obuwnika - montażysty (przy nanoszeniu kleju i sklejanu elementów wyrobów z użyciem klejów).

Przedkładając powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że wnioskodawczyni w okresie zatrudnienia w Spółdzielni Pracy (...) - od 1.10.1982 do 30.04.1992 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy

wykonywała pracę obuwnika montażysty, przy czym do jej zadań należało klejenie podeszw, obcasów, podpodeszw, usztywniaczy do podeszew, czyszczenie klejenie i wykańczaniem spodów do butów.

Okoliczność, iż w świadectwie pracy wskazano, iż wnioskodawczynie zajmowała stanowisko „obuwnika – montażysty”, a w świadectwie wykonywania prac w warunkach szczególnych stanowisko „obuwnika” pozostaje bez wpływu na rozstrzygnięcie, bowiem w świetle spójnych zeznań świadków jak i samej wnioskodawczynie prace na tych stanowiskach niczym się nie różniły, wnioskodawczynie wykonywała cały czas ten sam zakres czynności związany z klejeniem obuwia na hali produkcyjnej.

W tym zakresie Sąd poczynił ustalenia na podstawie szczerkowo dostępnej dokumentacji osobowej wnioskodawczynie – świadectwa pracy i świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach oraz na podstawie jej zeznań i spójnych zeznań świadków, które korespondowały z załączoną dokumentacją. Organ rentowy nie zgłosił wniosków dowodowych mających wykazać okoliczności przeciwnie.

W konsekwencji należało dojść do przekonania, że wnioskodawczynie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace związane ze szlifowaniem, klejeniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skórzanego, wymienione w pkt 14 działu VII wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 z późn. zm.) tj. prace w szczególnych warunkach.

Reasumując, po uwzględnieniu spornego okresu zatrudnienia wnioskodawczynie od 1.10.1982 do 30.04.1992 r. zaliczonego przez Sąd do pracy w warunkach szczególnych, spełnia ona wymóg posiadania 15-letniego okresu pracy w takim charakterze. W przypadku A. K. okres ten wynosi bowiem łącznie z okresem już uwzględnionym przez organ rentowy 20 lat 4 miesiące i 7 dni. Tym samym wnioskodawczynie przysługuje prawo do spornego świadczenia.

Mając na względzie powyższe, na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego i art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób że doliczył do kapitału początkowego stanowiącego podstawę obliczenia emerytury A. K. rekompensatę za prace w szczególnych warunkach.

J.L.